

թականար պատանին՝ Օննիկ Մաւեան (պուլկա-
բահամ):

Միջնակեալ դադարներուն խօսք առին վրձանաւարուներէն չ, Քաջարէնց, Ե. Տէր Մօսիկեան եւ Լ. Եփրէմեան, երախտագէտ եւ զգայուն շեշտով վեր հանելով Ալիթարեան Հայրէրուն գուրգուրութիւնը սրտի եւ մոռքի կրթութեան գործին մէջ, շնորհակալութիւններ նաեւ իտական պետութեան, եւ Ֆրանսականին՝ յանձին տեղույս հիւպատոսին որ այնպան սէր կը տաճէ հայերուս, եւ մնաս բարեաւը իրենց պաշտելի Վարժարանին եւ անմոռանաի Վենետիկին.

Բեմ Ելաւ ապա Վարժարանին Ուսումնապետը,
Հ. Վահան Յովհաննէսեան ու պարզեց աշակեր-
տութեան գիտակից եւ տոկուն աշխատութիւնը
եւ ձեռք բերուած արդինքները բոլոր գիտու-
թեանց մէջ եւ յատկապէս ազգայիններուն;
Զատեանց ի առաջ ապա Վարժարանին Ուսումնապետը,

Յատկապէս շեշտեց ներկայ տարւոյն շրջանաւ լարտներուն հանդէպ Տեսչութեան գոնունակութիւնը ցոյց տրուած Զանգին եւ եռանդուն գործակցութեան Տեսչութեան կարգադրութեանց եւ Կարժարանին կարգապահութեան. Եւ յետ չնորակալութեան խօսքն ուղղելու Աւուցչական մարմնին եւ բարձրագոյն իշխանութեանց, կարդաց մի առ մի շրջանաւարտներուն անունները.

Գազանձեան	Յակոբ	Ծն.	Ամասիա
Դաւիթեան	Տիրան	»	Խոկիւպ
Երէցեան	Նուպար	»	Կ. Պոլիս
Եփրեմեան	Լեւոն	»	Աղքասանդրիա
Զարեան	Վահէ	»	Կ. Պոլիս
Թազըճեան	Քետրոս	»	Պրուսա
Մաւեան	Օննիկ	»	Պրուսա
Մուրատեան	Մտեփան	»	Կ. Պոլիս
Պալեան	Ալշաւիր	»	Ատաբազար
Պէհատրեան	Մասիս	»	Կեսարիա
Պիպէրեան	Պօլոս	»	Կուտինա
Սենքովիչ	Գէորգ	»	Պուտաբէչա
Սիւրմէլեան	Յարութիւն	»	Կ. Պոլիս
Տէր	Մօսիկեան	Երուանդ	Խարբէրդ
Քաջարենց	Հրաչ	»	Պարտիզակ
Քէօրուլեան	Գասպար	»	Խոսորչուր

6. — Университеты и вузы, научные и учебные заведения, фабрики и

Յուլիս 5ի պատմական օրուան հանդէսին՝ զրբեսանք թէրթիս առաջին էջերուն մէջ՝ վերջաւ բանը կազմեց Այրաբանան վարժարանի ամափերջի հանդէսը: Թէեւ գեռ հասուն պտուղներ չարտադրեց ան, քանի որ հազիւ երրորդ տարին է բացման, սակայն մրցանակաբաշխութեամբ հրապարակա գնահատուեցաւ եւ քաջալերուեցաւ սահերու տարեկան աշխատանքը: Երգեր ու արտասանութիւններ եղան, որոնց մէջ փոքրիկն ծիրայր Տէր-Թովկմասեան, կանխաճառ արտեսագէտի մը բովանդակ խառնուածքով հմայեց հանդիսականները:

Վարժարանին Ուսումնապետը Հ. Սրապիոն
Ուղուհոճեան, յաշողագոյններուն յանձնեց գե-

զեցիկ եւ արժէքաւոր մրցանակներ, որոնց արժանապահն

Բարձրագոյն դասէն՝ Նորայր Մեսրոպէան, Արշաւիր Կլորիկէան, Ռուբէն Տէր Դաւիթէան. — Ու հետզհատ Ե. Էն՝ Վահան Թահմազէան, Արամ Թմիկէան, Ժիրայր Փաշայէան. — Զ. Էն՝ Ժիրայր Տէր-Թովմասէան, Ճոն Քիթէրս, Եղուարդ Մուրատէան. — Է. Էն՝ Նիկոլա Լիանոզով, Նուպար Զատըրճէան, Միհնաս Ֆէնէրճէան. — Ը. Էն. Ներսէս Թմրնկըրէան, Ժիրայր Վարդանէան, Բարգէն Վարդանէան:

Ղեղաներու մեջ, Հայերի կեխ՝ Ա. Կլորի կեան եւ
Ժ. Տէր-Թովմասեան արժանացան Մ. Ռ. Ն. Ա.
Միութեան հաստատած մրցանակներուն.

Անոնք կը զգային թէ վկայականին հետ ինչ-պիսի՞ սրբազն պարտականութիւններ յանձն կ'առնէին հանդէպ իրենց ազգին՝ որուն ջահերը վառելու կ'երթային Պէշկթաշլեհնի շաւիղով։
Հ. Վարդան Վ. Հացունի, Վարժարանին տես սույը, հայրական յուղուած շեշտով երթայր բարեաւ ըստա՝ իրն ընելով անոնց ուրախութիւնն ալ, վիշտն ալ. շեշտեց Սլիփթարեան մեծ ընտանիքը որուն կը պատկանէին եւ իրենց նուիրական պարագերը իրեւ մարդ եւ իրեւ հայ։
Վկայականներու տուչութեան յաջորդեց մըրցանակներու բաշխումը։

Ուխտիս Գերյ. Աբբահյալը Մխիթար Աբբահօր
արծաթ մետալէն երեք հատ ընծայեց բարի վարդի
մէջ առաջիններուն, Ե. Դասէն՝ կ. Կարպահ-
տեանի, Դ. Դասէն՝ կ. Գարապահարեանի, եւ
Գ. Դասէն՝ թ. Կապուտիկեանի:

Բարիկի Մ. - Ո. Ն. Ս. Միութեան նուէրը՝
դաստակի ժամացայց մը՝ արուեցաւ շրջանաւարտ-
ներէն չ. Քաջարէնցի՝ իբրև Հայերէնի մէջ Ա.ին:
Բ. նուէրը՝ գեղեցիկ կարկին մը՝ Ե. գասէն Ա.րսէն
Խփէքճանի: Միւանու Մ. - Ո. Ն. Ս. Միութեան
նուէրն ալ՝ ոսկի գրիչ մը՝ շրջանաւարտներէն Պ.
Թաղընէանին՝ Հայերէնի մէջ Բ.ին:

Ֆրանսական կառավարութիւնը ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ նուրբեց ՅՈՒ չափ թանկագին գրքեր որոնց Ա.Ը տրուեցաւ Վ. Ստամպուլեանի. մնացածները բաժնուեցան յաջորդ գասարաններու Ֆրանսերէնի մէջ յաջողագոյններուն։
Հանդէսն աւարտեցաւ, հանդիսականները կը մնէնէին չնորհաւորութեան եւ խրախոյսի մաղթանքներ ուղղելով շրջանաւարտներուն որ արդէն յաջորդ օրն իսկ յուզումով կը թողուին այն սրբարանը ուր իրենց հօգին ու բովանդակ մարդը կազմուեցաւ, մեկնելով աշխարհիս հեռաւոր անկիւններու խրոխտ եւ հարուստ՝ բոլոր այն պաշարով զոր տուեր էր իրենց այդ ազգանուէր հաստատութիւնը ընելու համար զիրենք երջանիկ՝ ապրելով հայու հարազատ կեանքով եւ անվերապահ նուրուելով անոր մեծութեան ու փառքին։

որուաստիան վարժարանի Տեսչութիւնը, ուսուցիչներն եւ աշակերտութիւնը

Ֆրանսերէնի՝ Մարտիկ Եղիազարեան եւ Նուպաս Համբագանութեան,

պատեհանի, Արքայի Սուրբ Որբութեան, Վահէ Պօ-
ղոսեան, Տեղապահ Եկանաց առաջը Մեսրոպեան, Վահէ Պօ-

կուսեան, Ա. ի խանովոք. Խոպիկեան, Բաբեցն Պոսո-
սեան, Ա. Պառակեան:

Այս առթիւ Աւոսումնապես Վրդ. Տ Տեսչութեան կրանքը այժ զրբագիտ աշխատ է իսրբ.

զողմէն չնորհակալութիւն յայտնութ աւ

Ա Խ Ս Տ Ա Ր Ա Կ Ա Ն Հ Ա Ր Ա Ր Ա Կ Ա Ն Հ Ա Ր Ա Ր Ա Կ Ա Ն
Ո Ւ Ս Ո Ւ Ս Ո Ւ Ս Ո Ւ Ս Ո Ւ Ս Ո Ւ Ս Ո Ւ Ս Ո Ւ Ս Ո Ւ Ս Ո Ւ Ս

Օգոստ. 19ին էր. Ռումանիայի Վարչապետ Ուս.
Խօրկայի տաղանդաւոր մտքին ծնունդ «Uniria
prin cultura = Միուրիև մշակոյրի միջոցաւ»
ընկերութիւնը, 40 հոգինոց խումբ մը, կազ-
մուած այր եւ կին գրագիտ, ուսուցիչ, բժիշկ
եւն անձերէ, այցելեց մեր վանքը, գլուխ ունե-
նալով Վարչապետին դիւնապահոր Պ. Վարապո-
թէոսորինքու, Ռումանիայի զազութիւն ներկա-
յացուցիչ ծանօթ գրագիտ - հրապարակագիր գոր-
ծունեայ Պ. Յ. Ճ. Սիրունի իր տիկնոջ հետ,
ներկայ գրագիտ Զ. Ստանչու, Գնդապետ Ռուն-
թէանու, Գուգիլի թաղապետական ատենապետ
Բոշիանու, Հ. Արարաթէնսքու ուռումէն եկեղեցա-

կանը, Նեկսիցա հրապարակագիրը, Բժ. Պուստիք, բժշկուհի Լիպէր, ուսուցիչներ և ուսուցչուհիներ, որոնք Եօրկայի առաքեալներն են ուղարկելով ցեղերն ու փոքրամասնութիւնները ձուլելու ազգային միութեան,

Ուխտիս Վարդապետներուն առաջնորդութեամբ անոնք այցելեցին վանքին եկեղեցին, թանգարանը, զբանունը, տպարանը ևնա, ամէն տեղ հետաքրքրութեամբ հետեւելով տրուած տեղեկութեանց, եւ գմայլանքով զիտելով նկար, ձեռագիր, մանրանկար եւ գելարտեսատի հայկական ու եւրոպական նմոյշներ, միշտ ծանօթագրելով իրենց տպասորութիւններն եւ յուշերը:

Յետոյ հիւրասիրուեցան ճաշաբանին մէջ, ուր
Ուխտիս Գերյ. Արքանայր Հ. Յ. Աւգեր սիրալիր
խօսքերով բարի զալուստ մաղթեց, յայնին լովկ
ամէնուս ուրախութիւնը որ անոնք կու զային
յանուն սիրելի Ուս. Եօրկայի. երախտագէտ շէշ-
տով յիշեց Ուումանահայ ժողովրդեան վայելած
խնամքները Վարչապետէն եւ Ուումէն ազգէն,
որուն հետ այնքան կապեր ունեցած են հայերը
հնութեան մէջ: Հուսկ խնդրեց տանիլ Ուս. Եօր-
կայի եւ իրենց ազգակիցներուն մեր համակրանքն
ու սիրալիր զգացումներ:

Պ. Պարպու թէոտորեսքու՝ Վարչապետին դիւ-

Ոռւմէն «Մշակոյթի միութեաբ միջոցաւ» մարմինը Ա. Ղազարու մէջ

ւանապետը, չնորհակալութիւն յայտնեց Ոռոմէն
հիւրերուն Ա. Պազարու մէջ գտած սիրալիք վե-
րաբերութիւն համար եւ ըստ «Հայ ժողովուրդը
երբեք օտար նկատուած չէ ոռոմէն հողին վրայ»,
եւ զարաւոր եղբայրակցութիւն մը կը կալէ մեր
երկու ժողովուրդները: Մանաւանդ Ոտուանիոյ
ներկայ Նախարարականը՝ որ որեւէ մէկէ աւելի
ճանչցած է հայ ժողովուրդին գերը պատմութեան
մէջ եւ անոր թափած ճիգերը Ոռոմէն հողին վր-
րայ, բառանիկ մէր մականձեւ առաջ առաջ առաջ առաջ:

Սիմեոնը առաջ է գալիք և առ պատճեն կատարել է առաջաւոր աշխատավորությունը:

Այս մաղթանկով կը վերջացնեմ ես ալ յառատեւութիւն մաղթելով Զեր Միաբանութեան»:

¶. 3. Ճ. Սիրունի, թարգմանելէ յետոյ ¶.
թէսուռեսպուի ճառը, աւելցուց թէ ինքն ալ կու
դայ իր յարգանքի եւ երախտազիտութեան տուրքը
ուղալու այս նուիրակին կղզեակին, ուր Մէծ Մը-
սիթարը Հայ ժողովուրդի վերածնութեան բա-
րինը կանգնեց եւ ստեղծեց փառաւոր փաղանգը
ուղնողներուն, եւ իր ողջոյնը բերելու Ալիշանի
մանիւններուն, զմայելի Ալիշանին, որուն մա-
սուան երեսնամեակը կը լրանայ այս տարի։
ԽՄԲ.

۱۰۸

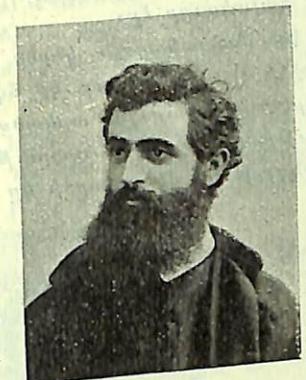
ՈՒԵՍՏԻՄ ՎԱՍՏԱԿԱԽՈՐ ՀԱՅՐԵՐ ՈՐ ԱՌ ԱՍՏՈՒԱԾ ՓՈՒԵՑԱՆ

Յ. ԱԽՈՋԵՎԻՆԻ Վ. ԳԱՂԱՏՈՍԵԱՆ

Ex. 24 Oct. 1870 - 23 Sept. 1931

Ծփղիսի մէջ կնքեց իւր մահկանացուն Միլի-
թարեան Միլիաբանութեանս անդամներէն Հ. Գա-
ղատոսեան։ Ծնած ՅՈ տարի յառաջ՝ Վրաստանի
Աւզուրգէթ գիւղին մէջ, մատաղ հասակէն հեռա-
ցաւ ծնողացը գրկէն, եւ ընծայուեցաւ Միլիթա-
րայ որդիութեան։ Իւր ուսանողական շրջանին
ցոյց տուաւ բարեպաշտութիւն եւ ուշիմութիւն,
եւ մեծ յարմարութիւն յատկապէս լեզուաց մէջ։

1892ին արժանանալով քահանայական օճախ,
իսկոյն նուիրուեցաւ Միաբանութեանս ծառա-
յութեան, զանազան պաշտամանց մէջ, մասնա-
ւորապէս Ա. Ղա-
զարու տպարանին
ու Բագմավէսի
և մը ագրութեան,
որուն գեղարուես-
տական բաժնին
յատուկ խնամք մը
տարաւ: Կը խոս-
տանար ապազային
կարեւոր գիրք մը
գրաւել Միաբա-
նութեանս մէջ:

Սակայն նախախնամութիւնն ուրիշ ասպարյակ
սահմանած էր զինքը. եւ շատ կանուխ առաջ-
նորդեց իրեն գէպ ի Կովկաս, ուր նուրիբուեցաւ
առաքելական գործին, եւ անոր մէջ մնաց սիւտ,
պահէլով հանդերձ իր բոյնին հետ սերտ սիրոյ
կապն ու փարումբը:

Ապա ու վարուսը։
Ազնիւ հոգի մը, մեծ եւ խոնարի սիրտ մը,
անսահման ծառայականութիւն մը եւ նուրբ
կենցաղագիտութիւն մը՝ կը կազմէին իւր էու-
թիւնը։ Ամբողջ կովկասի մէջ չկար, հայ,
Վրացի, ոուս, որ տեսած կամ գոնէ լսած չը-
ւար չ, Դիոնեսիոսի հմայիչ անունը։ Ընկերական
ու քաղցրաբարոյ, ամենուն բարեկամն էր, եւ
ամենէն սիրուած։ Այնիշաշարութեամբ զիտէր
նուաճել իւր ցանցառ հակառակորդներն անգամ։
Եւ մեծ վստահութիւն կը վայելէր եկեղեցական
ու քաղաքական իշխանութեանց առջեւ։
Ամբողջովին նուիրուած առաքելական պաշ-

տաման, գտնուեցաւ ամէն տեղ, խոնարհ ու
բարձր դիրքերու մէջ, զիտնալով հաշուուիլ ա-
մէն միջավայրի հետ։ Հասաւ ամենուն, պատ-
րաստ միշտ հիւանդին սնարին թոփ, վշտացելոյն
օգնական, կարօտելոց օժանդակ, եւ իւր քա-
րոզչի ազգու ձայնով քաջալերիչ ու միսիթարիչ
հաւատացելոց, չանցակատար առանց սահմանի,
ամենուն առջեւ բաց էին իւր սիրտն ու քսակը.
առաջինը միշտ հարուստ, երկրորդը միշտ աղքատ՝
իւր անհաշիւ ողբրմածախրութեան երեսէն։

Յետ համաշխարհական պատերազմին, եթե տա-
ղական կղերը հետզհետէ կը նուազէր՝ մահուամբ
կամ բռնութեամբ, Հ. Գաղատոսեանի գործը
կ'ընդարձակուէր ու կը ծանրանար լուծը, գիտ-
նալսվ իւր փափկանկատ վարմամբ խուսափիլ
քաղաքական խոչընդունենէց։ Եւ Տաւրիոյ մէջ
իւր հովուութեան ներքեւ ամփոփուած գտաւ
տասնեակ մը քաղաքաց եւ գիւղերու։ Վազեց ամէն
կողմ, խրախուսեց զամէնքը։

Երբեմն Ալսալցխայի Հոգ. կատավարութեան
նախանդամ, յետոյ ինը տարի Տփկիսի մէջ Առաք.
Կառավարչին աջ բազուկը, մեծ արդինք ունե-
ցաւ Ռուսիոյ մէջ հայ կաթողիկէ նորահաստատ
վիճակին կազմակերպութեան մէջ: Իսկ մահուը-
նէն երկու տարի յառաջ՝ ազգային ընտրութեամբ
ու եկեղեցական իշխանութեան հաւանութեամբ
հասաւ նոյն ինքն Առաք. կառավարչութեան
պահպատճենին:

բարձր պաշտոնութեան կամ իրեն դէմ
հակառակ իւր ճարտարութեան, իրեն դէմ
ճակատած էին ներկայ քաղաքական կացութենէն
ստեղծուած թշնամիները, չքաւորութիւն եւ տա-
ժանելի յոգնութիւն, նեղութիւն եւ զրկանք,
որոնք անխնայ ճարուածեցին զինքը: Եւ եթէ
չյաջողեցան նուաճել իւր անվկանդ կամքը,
սակայն ընկեցին անոր առողջ՝ այլ ոչ զօրեղ
կազմը: Եւ անակընկալ կերպով բացին անոր
առջեւ գերեզմանին գուռը, կոչելով ի հանգիստ
անոր խոնջ մարմինը: Եւ անոր գեղեցիկ հոգւոյն
առջեւ բանալով ճանապարհը պսակին՝ որ պաշ-
տուած է բարեգործաց եւ առափելական զաշտին
մէջ քրտիքով ողողուած ճակատներուն:

Միաբարայ տունը եւ Ռուսիոյ վիճակը յահանձնած է. Գաղափութեանի կ'ողքան իրենց ծանրին և առաջարկութեանը:

Հ. Ա. Հաջործ